

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GII ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
Juli 1992 - 15e Jaargang, nr. 54

BESTUUR:

Ere-Voorzitter

F.Th. Dijckmeester	Magnolialaan 7	7313 EV Apeldoorn	055 - 55 32 67
--------------------	----------------	-------------------	----------------

Voorzitter

R.W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS Den Haag	070 - 368 35 66
-------------	------------------	------------------	-----------------

Secretaris

H.F.L. Wensink	Mauritskade 41b	2514 HE Den Haag	070 - 364 25 36
----------------	-----------------	------------------	-----------------

2e Secretaris

Mevr. M.E.F. Borel Rinkes	Cees Laseurlaan 279	2597 GG Den Haag	070 - 324 04 47
---------------------------	---------------------	------------------	-----------------

Penningmeester

Fred M. Beukers	Vredehofweg 56	3062 ES Rotterdam	010 - 452 79 29
-----------------	----------------	-------------------	-----------------

LEDEN:

G. Meelissen, Sociale Commissie	Oostendorperstraatweg 69	8097 PL Oosterwolde	05252 - 13 61
R.A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	01646 - 1 34 15
R.M. ten Broek	Burg. de Villeneuve-singel 30	3055 AP Rotterdam	010 - 422 39 14
J.A. Bakker, Evenementencommissie	Zeekant 92g	2586 JB Den Haag	070 - 354 02 45
J. de Mos, Evenementencommissie	Marjorystraat 25	3151 SK Hoek v. Holland	01747 - 8 21 83

ADRES SECRETARIAAT:

Cees Laseurlaan 279	2597 GG Den Haag	070 - 324 04 47
---------------------	------------------	-----------------

REDACTIE

Fred M. Beukers	Vredehofweg 56	3062 ES Rotterdam	010 - 452 79 29
-----------------	----------------	-------------------	-----------------

Stichting Genootschap Engelandvaarders:

Postbank: 35 95 00
Bank : 54.55.46.826
ABN-AMRO bank - Rotterdam

Het volgende nummer verschijnt in oktober 1992.

Gaarne hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 september 1992.

Het boek "Oranjarahen", dat Paul van Beckum heeft geschreven naar aanleiding van zijn artikelenreeks in de Haagse Courant in 1990 over de ervaringen van een aantal Engelandvaarders is dit jaar uitgegeven.

Het eerste exemplaar werd aan onze Beschermheer op Soestdijk aangeboden tijdens een korte, waardige plechtigheid in beperkte kring. 's Middags bood Paul op het Marine Vliegkamp Valkenburg een door Prins Bernhard getekend exemplaar aan aan hen die aan de totstandkoming hadden bijgedragen.

Het was een geslaagde bijeenkomst, waarbij de aanwezigen het boek tegen gereduceerde prijs konden aanschaffen. Eenzelfde mogelijkheid werd geboden tijdens de regiobijsenkomst Zuid die op dezelfde dag werd gehouden. Het misverstand over de mate van reductie is inmiddels opgelost.

Bij diverse gelegenheden werd ons Genootschap de afgelopen maanden vertegenwoordigd. Zo werden in Almere de eerste bomen geplant voor het Bos der Onverzettelijken en werden op 4 mei bij verschillende herdenkingen in den lande kransen gelegd. De kranslegging bij het Englandspiel-monument in Den Haag werd voorafgegaan door een herdenkingsbijsenkomst in de aula van het Vrijzinnig Christelijk Lyceum, waarvan de leerlingen het monument hebben geadopteerd. De aanwezigheid van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard maakte die bijsenkomst en kranslegging tot een heel bijzondere.

Het bevrijdingsfeest op 5 mei in Wageningen waarbij door vele "oudjes" voor Z.K.H Prins Bernhard werd gedefileerd verliep in prachtig weer en in een enthousiaste sfeer.

Nog nimmer waren in Wageningen zoveel (jonge!) mensen op de been om de mannen en vrouwen "van toen" met een waarderend applaus te begeleiden. Het verslag in het Algemeen Dagblad toonde van alle meegevoerde vaandels en vlaggen alleen een foto van de vlag van de Engelandvaarders, daarmee onbewust meewerkend aan ons streven naar ruimere publiciteit van ons Genootschap, haar leden en vooral van wat hen bezielde toen zij naar Engeland gingen.

De terugkeer van een aantal Engelandvaarders naar Engeland voor een korte reünie aldaar, waarover elders in deze SCHAKEL verslag wordt gedaan, is een geweldig succes geworden. Dankzij de voortreffelijke voorbereiding van Frans Jacobs, de regelingen van Jacob de Mos, de zorg door de chauffeur van de bus en de uitmuntend voorbereide, bijzonder gewaardeerde bedankjes bij alle bezoeken van Menno Kamminga werd het bezoek voor de deelnemers onvergetelijk. Hulde aan allen die dit succes hebben bewerkstelligd.

Ook in Petten, waar een beperkt aantal leden van ons Genootschap onder aanvoering van Gerrit Meelissen een bezoek bracht aan het reactorcentrum aldaar, was een ieder heel enthousiast over het gebodene.

Er was dus veel te beleven de afgelopen maanden, maar het mooiste was toch wel dat Jacob de Mos door Hare Majesteit de Koningin werd onderscheiden met de Oranje Nassau. Vele gedecoreerden hebben de hen toegekende onderscheiding dik verdiend, maar zelden is die zo terecht toegekend als aan Jacob, waar altijd een beroep op kan worden gedaan als er iets moet worden georganiseerd; die altijd klaarstaat om anderen te helpen en die dat alles doet met een inzet, overgave, opgewektheid en punctualiteit die boven elke lof is verheven. Jacob heeft ook buiten ons Genootschap vele verdiensten en die hebben er natuurlijk toe bijgedragen dat deze Oranje Nassau werd toegekend, maar wij vinden het heel terecht dat bij alle publicaties over Jacob en zijn onderscheiding ons Genootschap heel nadrukkelijk werd genoemd. Namens alle Engelandvaarders wil ik Jacob en zijn June ook in deze SCHAKEL van harte gelukwensen met deze zo verdiende waardering. Dat zij daar nog lang van mogen nagenieten!

Rudi Hemmes

Op 2 april van dit jaar is ons ontvallen onze vrind en mede-Engelandvaarder Jan Weve. Ik heb hem leren kennen enige tijd voor onze uiteindelijke succesvolle poging, toen wij op 28 maart 1944 via Bagnères de Luchon Spanje wisten te bereiken.

Onze groep bestond uit 11 Nederlanders, 1 Belg, 1 Engelse vlieger bij de RCAF, plus een aantal Fransen en Amerikanen.

We hebben Jan leren kennen als een standvastige trouwe metgezel, die op bescheiden maar daadkrachtige wijze in bepaalde situaties naar voren trad. Met hem en zijn toekomstige zwager Klaas Conijn, met een viertal Belgische Engelandvaarders (Evadés), verbleven wij in 1944 ca. een week in de gevangenis van Zaragossa, gevolgd met een maand Miranda de Ebro.

Jan was altijd de rust zelve, zeker een steun voor zijn omgeving, juist in die onzekere situaties van het wachten in een cel of kamp met een al of niet riskante consequentie in het vooruitzicht.

De regelmatige executies in de gevangenis van Zaragossa waren niet bepaald geruststellend.

Ook als reserve-officier trad hij later in een Engels doorgangskamp in Noord-Afrika naar voren, om samen met collega de Feyter onze bestemming en einddoel naar Engeland met succes te bepleiten.

Door toeval kwam ik hem en zijn echtgenote tegen in zijn geliefde woonplaats Château d'Oex in Zwitserland, gedurende onze jaarlijkse vakanties aldaar.

We zullen hem in juli a.s. node missen, een borrelvrind, een schaakpartner van weleer, én een plichtsgetrouwe reisgezel, die mij terzijde stond toen ik destijds in Madrid behoorlijk ziek was door een darminfectie.

Jan vertelde me eens dat toen hij boven Nederland geparachuteerd werd, hij ergens langs een weg goed verstopt de dageraad afwachtte. Op een gegeven moment kwam er een mof op een fiets aanpeddelen, die voor een huis afstapte, en zijn fiets tegen dat huis plaatste en vervolgens naar binnen ging.

Weve bedacht zich geen ogenblik, nam de fiets, stapte op en peddelde rustig door naar Rotterdam. "Waarom zou je de trein nemen, als het ook per fiets kan". In Rotterdam op het bordes van het stadhuis, maakte hij de bevrijding mee.

Daarom dit saluut aan Jan Weve; hij ruste in vrede.

Sam G. Timmers Verhoeven

Ons bereikte het ontstellende bericht dat op 7 mei 1992 door een noodlottig ongeval collega-Engelandvaarder MacLaine Pont om het leven is gekomen. HaCé – zo noemden wij hem – kwam uit een gezin dat nauw betrokken was bij het verzet.

In 1941 koos H.C. de lange moeilijke weg via Zwitserland, Spanje en Portugal om tenslotte in 1942 in Engeland aan te komen.

Na zijn opleiding in Canada kwam hij als jachtvlieger bij de RAF, waar hij tot 1945 als het ware één werd met zijn geliefde 'Spitfire'.

Terug in Nederland heeft hij na de bevrijding jonge vliegers opgeleid, waarna H.C. in 1946 werd gedemobiliseerd.

Daarna ontving hij zijn opleiding bij de buitenlandse dienst en werd H.C. ondermeer gestationeerd in Athene, Djakarta, Saigon, Parijs om tenslotte te worden benoemd als Ambassadeur.

Ik heb hem pas na zijn pensionering een aantal jaren geleden leren kennen als een gezellige aimabele bescheiden tennis-clubgenoot.

Nostalgie sprak hij altijd over 'zijn Spitfire' en met Kerstmis kregen we dan ook altijd een kaart met een aquarel-afbeelding van rondvliegende 'Spits', met daaronder zijn typische groeten van "Mooi, hè".

Helaas, weer een afscheid, van een markante Engelandvaarder, en van een vrind, die we jammer genoeg te laat hebben leren kennen.

Maar misschien kan het zijn dat het lot thans ook hem heeft bestemd voor deze laatste 'Flight', om in vrede te mogen rusten.

Sam G. Timmers Verhoeven

... zo sprak Rotterdams Burgemeester Bram Peper op 29 april in de Burgerzaal van het Rotterdams stadhuis bij de uitreiking van de onder de "lintjesregen" vallende bronzen, zilveren en gouden medailles behorende bij de Orde van Oranje Nassau. Hij liep daarbij vooruit op de plannen tot wetswijziging inzake het decoratiebeleid van de overheid. De vermelding van brons, zilver en goud bleef achterwege vanwege de democratisering in het toekomstige beleid.

Gouden eremedaille, orde van Oranje-Nassau:

Zuster H. Droogh, Missie Onze Lieve Vrouwe Rwanda, H. Teenstra, Laren, Leider zondagschool; J. de Mos, bestuurslid Genootschap Engelandvaarders, Hoek van Holland; J. van Belzen, Arnhem, oud-hoofdsluismees, Rijks-waterstaat; R. Bakker, Leeuwarden, penningmeester Sintrale Kommissie Skûtesilen.

AD 30-04-92

stelligen. Met hun aanwezigheid was Jacob bijzonder verguld.

Ook de felicitatie-telegrammen van Z.K.H. Prins Bernhard, diens secretaris E. Vernède en van de Minister van Defensie, die op het stadhuis waren bezorgd, waren evenzovele blijken van zeer gewaardeerde belangstelling voor de verdiensten van Jacob de Mos in zijn diverse functies.

Zeer kort tevoren getipt over deze plechtigheid kon uw redacteur nog net op tijd eveneens aanwezig zijn bij dit evenement rond het lid van onze evenementencommissie.

Een fraai bloemstuk van ons Engelandvaarders vond Jacob bij thuiskomst in Hoek van Holland ter ondersteuning van ook onze waardering voor zijn nimmer aflatende ijver voor ons Genootschap.

Men hoeft daarbij slechts te denken aan de immer goed georganiseerde jaarlijkse reünie en aan de reis naar Engeland begin april waaraan Jacob en zijn lieve vrouw June vele uren besteed hebben om deze vlekkeloos te laten verlopen. Zij werden daarvoor in de laatste bestuursvergadering door onze voorzitter Hemmes uitvoerig gehuldigd.

Maar met die thuiskomst in Hoek van Holland, op 29 april was het nog niet over.

Het ontging daarom de stampvolle Burgerzaal dat ons bijzonder gewaardeerde bestuurslid, Jacob de Mos, onderscheiden was met de **Gouden medaille**, de hoogste onderscheiding in de serie. Er waren maar enkelen die deze hoge eer toekwamen. Jacob was één van hen. De wat saaie voorlezing van de verdiensten van de gedecoreerde vermeldde onder meer zijn bestuurslidmaatschap van ons Genootschap. Zijn vele activiteiten voor organisaties als "Coastal Forces" en de Vereniging van Oud MTB'ers bleven onvermeld. Niet onvermeld dient te zijn, de aanwezigheid bij deze plechtigheid van een aantal oud Marine-mensen die hun best hadden gedaan deze onderscheiding voor Jacob te bewerk-

De volgende dag, 30 april, Koninginnedag, terwijl H.M. Koningin Beatrix Haar triomftocht door het uitbundige Rotterdam maakte, vond in Hoek van Holland de traditionele aubade voor het oude stadhuis plaats en staande op het bordes werd Jacob door de voorzitter van de deelgemeenteraad gehuldigd en werd de aubade mede te zijner ere gebracht. Wat zal er op deze momenten door Jacob heengegaan zijn? We weten het niet, maar wij kunnen het ons best een beetje voorstellen.

Namens alle Engelandvaarders feliciteren wij Jacob van harte met zijn onderscheiding. Hij heeft het in alle opzichten méér dan verdiend.

FMB

DE JAARLIJKSE REÜNIE 1992

(LET OP GEWIJZIGDE DATUM: 22 SEPTEMBER)

Na de zeer geslaagde reünie te Ypenburg in 1989, verheugt het ons dat wij dit jaar weer de gast mogen zijn van de Koninklijke Luchtmacht, ditmaal op de grootste operationele Vliegbasis VOLKEL en wel op **dinsdag 22 september 1992 (i.p.v. op 18 september)**, zoals aanvankelijk was aangekondigd in de april-uitgave van de SCHAKEL), omdat op die datum onze Beschermheer, Z.K.H. Prins Bernhard, heeft toegezegd wel aanwezig te kunnen zijn.

In de wetenschap dat de Engelandvaarders de aanwezigheid van onze Prins altijd op hoge prijs stellen, was onze gastheer, Kolonel-Vlieger F. Oliemans, zo welwillend om de reünie naar 22 september te verschuiven, waarvoor wij hem zeer erkentelijk zijn, alsook voor de aangeboden voortreffelijke faciliteiten.

Evenals in Ypenburg, heeft dezelfde Protocol-officier, Kapitein W. van de Veen, weer enkele spectaculaire evenementen voor ons in petto, zoals F-16 en F-27 demonstraties en misschien zelfs een rondvlucht!

Het programma luidt als volgt:

11.00 uur	Aankomst en registratie van de deelnemers en ontvangst met koffie en cake in de Officiers Mess, aangegeven door borden.
11.30 uur	Bar geopend voor aperitief (eigen rekening).

12.45 uur	Aankomst van Z.K.H. Prins Bernhard.
13.45 uur	Groepsfoto.
14.00 uur	Uitgebreide Nasi Goreng maaltijd, met naar keuze bier of frisdrank, in het grote moderne bedrijfsrestaurant in hetzelfde gebouw.
15.30 uur	Na afloop van de lunch, vliegdemostraties.
16.30 uur	Voortzetting reünie in de Officiers Bar met mogelijkheid tot naborrelen tot 17.30 uur.
17.00 uur	Vertrek bussen naar stations Eindhoven en Oss.

Aangezien Volkel niet naast de deur ligt, zullen vele reünisten wellicht de trein prefereren boven eigen vervoer. Voor hen zijn de volgende treinverbindingen aan te bevelen:

DEN HAAG CS - EINDHOVEN

	Aankomst	Vertrek	Richting, eindbestemming
Den Haag cs		08.20	2829 (Gouda, Arnhem)
Utrecht cs	09.01	09.04	829 (Den Bosch, Maastricht)
Eindhoven	09.57		

Reistijd: 1.38 uur **met 1 overstap** - reisafstand 140 km.

Den Haag cs		08.45	1531 (Den Haag hs, Venlo)
Eindhoven	10.24		

Reistijd: 1.39 uur **zonder overstap** - reisafstand 131 km.

ARNHEM - OSS

	Aankomst	Vertrek	Richting, eindbestemming
Arnhem		09.21	3631 (Nijmegen, Roosendaal)
Oss	09.54		

Reistijd: 0.33 uur **zonder overstap** - reisafstand 43 km.

Arnhem		09.51	3633 (Nijmegen, Roosendaal)
Oss	10.24		

Reistijd: 0.33 uur **zonder overstap** - reisafstand 43 km.

Als extra service voor de Engelandvaarders zullen Koninklijke Luchtmachtbussen van de Vliegbasis Volkel bij de stations Eindhoven en Oss staan om de reünisten verder te vervoeren naar een te verwachten weer geslaagde reünie.

Engelandvaarders die met eigen vervoer komen, volgen de routebeschrijvingen die op de plattegrond zijn aangegeven.

Bovendien zullen op de desbetreffende kruispunten bij UDEN richtingwijzers met tekst "Reünie Engelandvaarders" door de Vliegbasis worden geplaatst, zodat men dan de borden of pijlen kan volgen.

*Opgave tot deelname dient **vóór dinsdag 15 september** aanwezig te zijn door overmaking van het deelnamebedrag van f25,- per persoon. De in Nederland of België woonachtige Engelandvaarders kunnen hiervoor gebruikmaken van het bijgevoegd acceptgiro-biljet. Zij die hiervan geen gebruik maken kunnen hun deelnamekosten overmaken op Postbank-rekening 35.95.00 of bankrekening 54.55.46.826 met vermelding "Deelname reünie 1992".*

De verderweg wonende Engelandvaarders kunnen het verschuldigde bedrag cash in een enveloppe verzenden. Cash kan in Nederlandse valuta of valuta van het land van domicilie. Bij gebruikmaking van cheques 10% eraan toevoegen wegens door de penningmeester te betalen bankkosten. Bovenstaande cash te verzenden aan de penningmeester.

Namens de Evenementencommissie
Jan Bakker

Dit jaar was het 50 jaar geleden dat de eerste arrestaties in het kader van het Englandspiel werden verricht. Dit was aanleiding tot een speciale toevoeging aan de gebruikelijke sobere jaarlijkse plechtigheid.

Op deze zonovergoten dag verzamelden zich méér dan honderd nabestaanden van de slachtoffers van het Englandspiel en vele belangstellenden uit de kringen van BBO en BI zich om 13.30 uur bij de Aula van het dichtbij het Monument gelegen VCL (Vrijzinnig Christelijk Lyceum), die enige jaren geleden het Monument aan de Hogelaan had geadopteerd.

Onze Beschermheer, Z.K.H. Prins Bernhard gaf, door zijn aanwezigheid, een zeer bijzonder cachet aan deze herdenking. De Prins werd ontvangen door enige initiatiefnemers van deze speciale herdenking: Jhr. Mr. D.J.H.N. den Beer Poortugaal, onze voorzitter R.W. Hemmes alsmede de rector van het VCL Drs. P.W.J.L. Gerretsen.

In de Aula werden een paar korte toespraken gehouden: Drs. Gerretsen sprak een welkomstwoord waarbij hij de verbondenheid van het VCL met het Monument en de belangstelling van de VCL-jeugd daarvoor, ter sprake bracht.

Mr. P.L. Baron d'Aulnis de Bourouill, oud-agent van het Bureau Inlichtingen (BI) memoreerde in zijn toespraak het ontstaan van het prachtige Monument van de beeldhouwer Titus Leeser waarop de volgende teksten zijn aangebracht "Zij sprongen in de dood voor onze vrijheid" en "In dankbare herinnering aan de 54 Nederlandse Agenten en allen die vielen in het Inlichtingenwerk".

In 1980 werd het Monument op haar eigen verzoek door H.M. Koningin Juliana, onthuld. Bij het begin van zijn toespraak zei d'Aulnis: "Kort geleden zijn snel na elkaar drie mannen overleden, destijds initiatiefnemers van de Packardgroep. De eerste begrafenisstoet maakte een omweg naar ons Monument aan de waterpartij, waar de weduwe een krans legde; na de laatste begrafenis werden alle bloemen naar ons Monument gebracht. Deze mannen hadden op het laatst nog eens gedacht aan hun verloren makkers, zoals die ons nader komen, hier – aan de waterpartij. Zeker waren ze ook wel dankbaar voor de vele jaren, die zij nog hadden mogen beleven, hoewel zij dezelfde risico's hadden aanvaard als hun omgekomen makkers".

d'Aulnis memoreerde verder de gevallen onder de agenten van BBO en BI en het werk dat al die agenten hadden gedaan voor de bevrijding van ons vaderland. De geestelijke weerbaarheid van alle agenten was van een hoog peil. Als voorbeeld haalde de spreker aan citaten uit de brieven van agent Kees Dutilh vanuit de gevangenis aan zijn Ouders, zoals door de schrijver Floris Bakels te boekgesteld.

Het voert te ver om de gehele tekst van de toespraak van d'Aulnis hier te vermelden maar gezegd kan worden dat zijn woorden op de aanwezigen grote indruk maakten.

Na de toespraak werd het woord gevoerd door H. Cieremans, oud-agent van het Bureau Bijzondere Opdrachten (BBO) die indringend de "aard" van de agenten beschreef en verslag deed van de training, de voorbereidingen, en de spanningen van de agenten vóór, tijdens en na de dropping in het bezette vaderland, de spanning vooral in het vliegtuig dat de agenten vervoerde.

Cieremans besloot zijn toespraak als volgt: "Als wij straks bij het gedenkteken, een ogenblik stil zullen zijn, gedenk dan dat afschuwelijke moment, waarop het lot een mens, wie, wat en waar hij ook was, is doorgedrongen dat HIJ zijn laatste etappe niet zou kunnen winnen, maar verliezen ... Wij kunnen dat herdenken in vrijheid, die wij mede aan die mens te danken hebben".

En dat gedenken vond plaats om 15.00 uur bij het Monument onder de tonen van het hoorngeschal "Geeft acht" en "Taptoe Infanterie" van het Korps der Koninklijke Marechaussee. De vele belangstellenden stonden muisstil geschaard rond het Monument, waarna dezelfde hoornblazer het Wilhelmus ten gehore bracht.

Hierna werden tientallen kransen en bloemstukken aan de voet van het Monument gedeponneerd.

Namens ons Genootschap werd een krans gelegd door de Engelandvaarder Louis van der Meulen, die voor deze bijzondere gelegenheid zijn uniform van Kolonel bij de Rijkspolitie had aangedaan alsmede door Engelandvaarder Hans Hoets, die vanuit de USA voor deze gelegenheid was overgekomen.

Z.K.H. Prins Bernhard en voorzitter Rudi Hemmes.

Mr. Fock, oud-hoofd BI en L. Pot leggen bloemstuk namens BI-veteranen.

Z.K.H. Prins Bernhard opende het defilé van alle aanwezigen langs het monument.

Na de plechtigheid begaf iedereen zich naar het nabij gelegen Promenade-hotel waar in een van de zalen, onder een kopje koffie en een biertje door vele oude bekenden, contacten vernieuwd werden of door anderen nieuwe contacten gelegd werden.

Tot slot, een woord van grote waardering is hier op zijn plaats voor de heer Marius Boerma die zoals ieder jaar op voortreffelijke wijze deze plechtigheid tot in de puntjes had georganiseerd.

FMB

HERDENKING 4 MEI AMSTERDAM

De jaarlijkse herdenking van de slachtoffers van de 2e Wereldoorlog in de Nieuwe Kerk en op de Dam te Amsterdam werd namens ons Genootschap bijgewoond door de Engelandvaarders Hagen en Speijer, die beiden tevens de bloemen namens ons Genootschap aan de voet van het monument hebben neergelegd.

Het publiek op de Dam in Amsterdam was in grotere getale opgekomen dan vorig jaar en er was veel jeugd bij. Dit is een goed teken. De jeugdvoorlichting van het Voormalig Verzet blijkt effect te hebben.

Een andere grote verbetering in de plechtigheid was de zeer zinvolle toespraak van oud Minister van Buitenlandse Zaken, Max van der Stoep, die de plaats had ingenomen van de andere jaren optredende Burgemeester van Thijn. Dus ditmaal geen anti-racisme *demonstratie*. De woorden van van der Stoep waren welgekozen en zijn toehoorders waren daarvan diep onder de indruk.

HERDENKING 4 MEI LOENEN

Op de Erebegraafplaats in Loenen vond evenals vorig jaar de sobere plechtigheid plaats bij de graven van de gesneuvelden uit WO II. Engelandvaarders Meelissen en Kers vertegenwoordigden daar ons Genootschap. In de ochtend werden bloemen aangebracht bij het Vijfluik in de Kapel vermeldende de namen van Engelandvaarders die het niet haalden en hun pogingen met de dood moesten bekopen.

Bij de Herdenking voor het Monument op de begraafplaats werd door beide Engelandvaarders, namens ons Genootschap een krans gelegd.

4 MEI HERDENKING MILL HILL

Temidden van een 100-tal belangstellenden werden op de Nederlandse Erebegraafplaats in Mill Hill (Londen) door Pater Meylink & Ds. Van Waveren de gevallen uit de laatste wereldoorlog herdacht. Zoals altijd was het grafveld tot in de puntjes verzorgd.

Een onbekende Nederlander zorgt er ieder jaar voor dat er tulpen zijn die in bloei staan en dat het gras gemaaid is. Ambassadeur Drs. Hoekman, Frans Jacobs namens ons Genootschap, de Nederlandse Vereniging en nog enkele particulieren plaatsten kransen aan de voet van het fraaie monument. Het bestuur is Frans Jacobs er ten zeerste erkentelijk voor dat hij ieder jaar weer, namens ons Genootschap, de honneurs waarneemt.

DODENHERDENKING 1992

Het is weer achter de rug: Velen stonden even stil om te herdenken, luttele minuten maar. Anderen hadden zelfs dáár geen tijd voor. Het is al zo lang geleden, zeiden ze. Wat heb ik ermee te maken? Het doet me niets. Weer anderen herdenken als ze "prominent" kunnen zijn.

Uiteraard zijn de motieven van de herdenkenden vele. Vooral voor ons, EV's is er een ondertoon van verdriet om hen, die niet terugkwamen. Weemoed om

wat had kunnen zijn en niet kwam. Ons probleem is ook dat we teveel gezien hebben, ons té veel herinneren. Eén voor één trekken de gezichten van hen, die waren, aan ons geestesoog voorbij. Dat is onze Dodenherdenking.

Ja, ik weet het wel. Men zegt dat wij moeten vergeten. Het probleem is dat we dat niet kunnen, en ook niet willen.

Wij weten, dat deze herdenking beter zou kunnen worden beleefd door vele van onze landgenoten. Het is niet zo als bij Fransen en Belgen, waar men in elk dorpje wel een monument aantreft, met bloemen en namen der gevallen, uit dankbaarheid. Dag in dag uit hangt daar de nationale vlag bij, de vlag, het symbool waar zij voor vochten en stierven.

Dit alles werpt een schril licht op ons volk, we generen ons zo gauw, vinden het "gek". Toch kan het anders. Ook in een dorpje of stad is met wat initiatief veel te bereiken. Waar ik woon was – naar men zei – "geen belangstelling". Met wat praten en duwen is dat anders geworden. Dit jaar, voor de 7e keer, kwamen honderden mensen naar de oorlogsgraven en herdachten, bij de graven, bij het monument. Een monument hoeft niet groots of duur te zijn. Ik betreur nog steeds dat ons eenvoudige nationale monument op de Dam moest worden vervangen door een pompeus geval. Het zit hem niet in het volume. Ook mag van mij de herdenking op de Waalsdorpervlakte op t.v. in ere worden hersteld! Elke verandering is nog geen verbetering.

In het maandblad "Aantreden" (april 1992), orgaan van de Nederlandse Vereniging van Ex Politieke Gevangenen, las ik: "Het herdenken is een handreiking voor het zich herinneren. En het zich herinneren is de brandstof om de strijd tegen racisme, neo-fascisme en anti-semitisme nooit los te laten en nooit op te geven".

Laten dan ook de EV's, elk voor zich hun plicht indachtig zijn en in hun omgeving de strijd aanbinden tegen laksheid etc. Het is voor een goed doel!

Klaver

Deze herdenking en de viering van de bevrijding, werden namens ons Genootschap bijgewoond door een aantal Engelandvaarders die tezamen met een delegatie van het Voormalig Verzet, als groep defileerden voor Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden, oud Bevelhebber der Nederlandse Strijdkrachten.

Dit "detachement" werd aangevoerd door ons bestuurslid Jan Bakker, die in de ogen van de media-cameralieden een van de kleurrijkste figuren in het defilé moet zijn geweest. Hij haalde de voorpagina van het Algemeen Dagblad, stram marcherend en saluerend voor de Prins, gevolgd door de vlaggen van ons Genootschap en het Voormalig Verzet. Of het "detachement", gezien de hoge leeftijd van vele deelnemers, net zo fraai marcheerde als onze Jan Bakker was niet te zien, maar we worden dan ook allemaal een jaartje ouder.

In ieder geval de Herdenking en de Parade waren een groot succes, zoals de Paradecommandant, Generaal Majoor bd, Meines, in een rondschrijven aan de deelnemende organisaties deed weten.

FMB

Cor de Kock (AD 6 mei 1992)

Terug van weggeweest

De vertrekhal van de OLAU LINE in Vlissingen leek op zondag 5 april de plaats van een mini-reünie van Engelandvaarders en echtgenoten. Hier werd ook kennis gemaakt met het "bootmanfluitje" van Jacob de Mos dat ook gedurende de reis een probaat middel bleek voor het verkrijgen van aandacht wanneer mededelingen moesten worden gedaan.

De twee jaar oude M.S. OLAU-HOLLANDIA met ongeveer 1200 passagiers aan boord voer in 7 uur van Vlissingen naar Sheerness, een reis qua aantal personen en tijd voor Engelandvaarders niet vergelijkbaar met die van tijdens de oorlogsjaren. Ondanks het druilerige weer bij aankomst en de door de auto's van de ferryboot komende gecreëerde file, werd de Nederlandse Erebegraafplaats Mill Hill op schema bereikt, dankzij de geweldige rijcapaciteiten en wegenkennis van de buschauffeur, waarvan nog menigmaal kon worden geprofitteerd.

Op de prachtig onderhouden Erebegraafplaats waren van de Nederlandse Ambassade aanwezig de Landmacht Attaché Kolonel G.C.W. Soetermeer en Sergeant-Majoor Visser. Pater J.A.M. Meylink, die reeds meer dan 33 jaar in Londen woont, leidde de herdenkingsplechtigheid. Hierin stelde hij dat de gebeurtenissen van ongeveer 50 jaar geleden een z.g. rimpeleffect hebben, vergelijkbaar met het gooien van een steen in het water waardoor rimpels zich

langzaam verwijderen van de plaats waar de steen in het water is terecht gekomen. Aansluitend citeerde hij uit brieven van Paulus aan zijn beschermeling Timotheüs, waarin o.m. tot uitdrukking wordt gebracht dat voor de waarheid, voor de vrijheid en voor de vrede moet blijven worden gestreden. De plichtigheid werd besloten met een welluidende Last Post geblazen door een Engelse hoornblazer van de Grenadier Guards.

Een stop bij de plaquette waar Oranjarahen eens was, bracht bij velen herinneringen op aan het verblijf in Londen tijdens de oorlog en bezoeken aan Oranjarahen. Na de gebruikelijke foto's op de trap vertrok de bus naar het Tower Thistle Hotel bij de wereldberoemde Tower Bridge. Nog in de bus voor het vertrek van Oranjarahen overhandigde Menno Kamminga aan Sergeant-Majoor Visser een exemplaar van het recentelijk verschenen boek "Oranjarahen" en het Engelandvaardersschildje als dank voor zijn bijdrage aan het programma.

In de namiddag vond de ontvangst plaats door de Nederlandse Ambassadeur Drs. J.B. Hoekman en zijn charmante echtgenote in de residentie van de Ambassadeur.

Veel oorlogsverhalen: v.l.n.r. Jacob de Mos, Jeanne Hoekman, Menno Kamminga, Ida Veldhuyzen Van Zanten en ambassadeur Joop Hoekman.

De Ambassadeur en zijn echtgenote hadden een bijzonder gastvrije ontvangst voorbereid met een voortreffelijk buffet en onderhielden zich met een groot aantal van de aanwezige Engelandvaarders. Uit zijn welkomstwoord bleek dat de Ambassadeur zich verdiept had in ervaringen van Engelandvaarders. Hij prees hun moed en doorzettingsvermogen en noemde als voorbeeld twee aanwezige Engelandvaarders, Jacob de Mos, die Engeland bereikte door met zijn crew op volle zee een vaartuig in dienst van de Duitse weermacht te overmeesteren, en Ida Veldhuyzen van Zanten, die na 50 jaar tot op heden nog een geldig vliegbrevet bezit. Menno Kamminga sprak in zijn dankwoord namens de aanwezige Engelandvaarders over twee kenmerken van Engelandvaarders, t.w. dat zij veel tijd in gevangenschappen doorbrachten en veel tijd op Nederlandse consulaten. Op deze Nederlandse steunpunten in de landen op hun doorreis naar Engeland zouden zij echter niet altijd de steun hebben ontvangen die zij hadden verwacht. Als positieve uitschieters noemde Kamminga posten met de heren Kolkman (Perpignan), Sevenster (Vichy), van Tricht (Bern) en Davids (Madrid). Namens de aanwezige Engelandvaarders bedankte Menno Kamminga de Ambassadeur en zijn echtgenote voor de genoten uitzonderlijke gastvrijheid en betrok daarbij o.m. ook de Ambasadestaf, Kolonel Soetermeer en Pater Meylink. Als dank overhandigde Menno Kamminga exemplaren van het boek "Oranjestad".

De volgende dag werd het landgoed Chartwell bezocht, dat Winston Churchill in 1922 heeft gekocht en waaraan door hem eigenhandig veel veranderingen zijn aangebracht. Inleidster Mrs. Jean Broome herinnerde zich, zelfs met de vele bezoekers in de afgelopen jaren, nog heel goed het bezoek van de groep Engelandvaarders in 1984, toen het weer wel beter was dan nu. Het overzicht van de geschiedenis van Chartwell van Mrs. Broome werd aangevuld door Menno Kamminga met het verhaal van oorlogscorrespondent Winston Churchill's ontsnapping uit krijgsgevangenschap tijdens de Boerenoorlog (1899). Na de rondleiding door het woonhuis vol met relikwieën uit het leven van Winston Churchill gingen enkelen nog naar zijn studio met een verzameling van zijn schilderijen en naar het achter bomen verscholen verleden jaar onthulde beeld van Winston Churchill en Lady Sarah aan de rand van het meer. In plaats van de landelijke route die de buschauffeur op de heenweg had genomen reed hij nu via een meer directe weg naar Londen opdat zij die dat wensten nog wat inkopen zouden kunnen doen. De avond werd door een aantal gebruikt voor theaterbezoek. In de ochtend van de volgende dag werd Guildhall bezocht, dat branden en zware bombardementen heeft overleefd. Na ontvangst door Alderman Col. Sir Greville Spratt, arriveerden de Lord Mayor of Londen, Sir Brian Jenkins, en zijn echtgenote. In zijn wel-

komstwoord memoreerde de Lord Mayor de speciale band die tussen Nederland en Engeland bestaat en die specifiek aanwezig is bij Engelandvaarders. Menno Kamminga bedankte namens de aanwezigen en bevestigde dat het bezoek aan Londen voor Engelandvaarders een nostalgische ervaring inhield. Vele herinneringen aan de gevaarvolle overtochten of reizen via verschillende landen om Engeland te bereiken van zo'n vijftig jaar geleden komen dan weer boven en ook de gedachten aan velen die de reis niet hebben volbracht. Tijdens de bezetting van Nederland, vervolgde Kamminga, maakten vooral twee geluiden grote indruk en dat waren het gebrom van overtrekkende bommenwerpers en de klok van de Big Ben bij het illegaal luisteren naar de BBC. Engelandvaarders waren dan ook verheugd toen zij bij aankomst in Londen de Big Ben zagen en dankbaar voor de warme gastvrijheid die ook nu wederom werd ondervonden. De Lord Mayor toonde bijzonder veel belangstelling in het Engelandvaardersschap en onderhield zich dan ook persoonlijk met vele van de aanwezige Engelandvaarders. De echtgenote van de Lord Mayor nam spijtig afscheid vanwege verplichtingen elders en had nog wel enige tijd willen blijven.

Na een rondleiding door Guildhall met een vergader- en banketzaal met Middeleeuws decor voor meer dan 800 personen werd in een gedeelte bestemd voor leden een buffet lunch geserveerd. Daarna werd een film vertoond over de Corporation of London in de City of London en een informatiemap uitgereikt.

Het slot van het bezoek aan Londen werd doorgebracht op uitnodiging van de heer John Jennings CBE, lid van het Committee van Managing Directors van de Dutch Shell Group, op de 23ste verdieping in het hoofdgebouw met een prachtig uitzicht over Londen. Brigadier P.A.G. Cordingley DSO hield een bijzonder interessante inleiding met dia's, doorspekt met Britse humor en understatements, over de maandenlange voorbereiding voor de korte Golf-oorlog. Tijdens het uitgebreide buffet bedankte Menno Kamminga namens de aanwezige Engelandvaarders de heer Jenkins voor de voortreffelijke ontvangst. Hij verwees naar banden die tussen Shell en Engelandvaarders bestaan en noemde de namen van 12 Engelandvaarders die in Shell verband hadden gewerkt. In zijn dankwoord betrok Kamminga ook Brigadier Cordingley voor zijn belangwekkende inleiding en Frans Jacobs voor de perfecte organisatie van het programma in Engeland. Als dank overhandigde Kamminga boeken met luchtfoto's van Nederland en het boek "Oranjestad".

De volgende dag na een vroeg ontbijt vertrok de bus voor de terugtocht naar Nederland via Sheerness. Jacob de Mos had tafels aan boord gereserveerd

voor een gezamenlijke lunch. Engelandvaarder Gerard Scheltens bedankte met een aantal welgekozen woorden namens alle deelnemers Menno Kamminga en Jacob de Mos voor de uitstekende begeleiding en organisatie van het bijzonder geslaagde programma. June de Mos werd bedankt voor het werk dat achter de schermen door haar was verricht en de chauffeur voor zijn uitstekende rijkunsten en wegekennis.

Diegenen die de Engelandvaart 1992 hebben meegemaakt zullen nog vaak met veel plezier daaraan terugdenken.

Charles Bartelings

SCHOKKENDE FOTO

In verband met de "schokkende foto, no. 7", op pagina 14 van de SCHAKEL van april 1992, het volgende:

In mid-mei, 1943 was ik in de gevangenis van Pamplona (la PPP - Prisión Provincial de Pamplona). Op zondagmorgen werd men daar uit de cellen geleid naar een kruispunt van celblok gangen, waar men staande de mis moest bijwonen. Voor een jongen opgevoed in de oud-gereformeerde Calvinistische godsdienst, was dit al tegen alle religieuze principes. Na de mis speelde een orgeltje de phalangist hymne en moest iedereen het fascistische saluut maken. Mijn zeven Zuid-franse en Basque celmakkers hadden mij hierover al gewaarschuwd en dat men de keus had afgeknuppeld te worden en naar een isolatiecel te verdwijnen, of het saluut te maken. Iedereen maakte het saluut. Ik heb alleen dreigende gebaren van de bewakers met hun knuppels gezien, voor degenen die bijvoorbeeld hun hand op de schouder van een voor hen staande man legden, maar geen feitelijke afranselingen.

Er waren naar mijn weten in die dagen slechts twee andere Hollandse jongens, uit Den Haag, in Pamplona, die later naar Miranda gestuurd zijn, en die wel hetzelfde meegemaakt moeten hebben. Zij waren niet uit mijn celblok zodat ik hen op die gelegenheden niet gezien heb.

Ik heb slechts twee zulke misdiensten meegemaakt, daar ik na twee weken, uitgekozen werd voor overplaatsing naar Sobron del Ebro, vanwege mijn jonge leeftijd. Ik was toen net achttien jaar. Sobron lag direct aan de rivier, ten zuidoosten van Miranda, in de Sierra de Lantabria. Er waren geen wachttorens en weinig prikkeldraad, maar het kamp was omringd door

vertikale rotswanden en de rivier zwemelde met waterslangen. Terwijl in mijn twee weken in Pamplona drie Polen en vijf Fransen ontsnappingspogingen maakten – de Fransen waren binnen twee dagen terug, weer kaal geschoren en in isolatie gestopt; de Polen zijn alle drie spoorloos verdwenen, vanuit ons observatiebereik – heeft in mijn drie maanden in Sobron, niemand geprobeerd daarvan te ontvluchten. Er waren geen andere Hollanders of niet-Fransen, naar mijn weten, in Sobron, gedurende mijn verblijf. Over de behandeling viel niet te klagen, maar het voedsel was zeer beperkt en dikwijls zo verrot dat velen van ons van een soort bloedmalaise leden, die over je hele lichaam open puisten veroorzaakte, die etter drupten. Zodra ik na vrijlating in Madrid normaal voedsel kreeg, verdwenen de puisten binnen enige weken.

Leendert de Witte (USA)

REGIO ZUID

VAN DE AVOND NAAR DE OCHTEND!

Op voorstel van enkele reünisten én met grote instemming van de aanwezigen op de bijeenkomst van 27 maart j.l. zal de eerstvolgende reünie plaatsvinden op **6 november a.s. vanaf 11.00 uur 's morgens tot ± 15.00 uur in de middag**.

Het is tevens bedoeld als een goede test voor de toekomst. Zodoende kunnen we door het diner/souper te verplaatsen naar een "warme" lunch tevens de mogelijke nadelen in het late najaar van: weer, wegdek en afstand verkleinen. Zelfs overnachten kan dan voor de verre vrienden overbodig worden.

Mede hierdoor verwachten we ook, dat het "voor onze doen" geringer aantal deelnemers van bijna 30 weer terug op het oude niveau zal komen. Maar ook nú was het een gezellig intieme reünie, waar zo te horen, veel gelachen werd. DUS op vrijdag 6 november a.s. om 11.00 uur in de AARTSZAAL III van het bekende Motel te GILZE-RIJEN langs de autoweg Breda-Tilburg zijn we weer bij elkaar!!!

Gaarne tijdig uw deelname melden aan één van ons:

Bram Grisnigt - telefoon (01646) 1 34 15

Toine Lazeroms - telefoon (04132) 6 48 84

Cor van Remmen - telefoon (01650) 3 64 88

A. Lazeroms

De uitnodiging om nog een bevredigend aantal "regio-genoten" en andere belangstellenden voor de aankondigde bijeenkomst op 13 mei j.l. in Haren aan de praattafel te krijgen heeft niet het gewenste resultaat opgeleverd: er waren zegge en schrijve slechts 2 man, inclusief ondergetekende. Afschrijvingen werden niet ontvangen.

Nu in het noorden de behoefte voor een regionaal treffen in de aanvankelijke opzet tot een (bijna) nulpunt is gereduceerd, kan dat hoofdstuk hiermee – althans voor mij – worden afgesloten. Deze opzet was destijds door anderen bedacht ter aanvulling van de jaarlijkse landelijke reünie. Deze regionale bijeenkomsten werden aanvankelijk dan ook alleen door EV'ers uit deze regio bezocht. De deelnemers waren overigens niet alleen Zwedengangers al waren ze in aantal wel overheersend. De vele en dikwijls interessante herinneringen, welke in deze gesprekken werden opgedaan, deden het aantal belangstellenden onder de EV'ers van buiten de regio wel toenemen. Deze waren ook weer in hoofdzaak Zwedengangers. Dat leidde er zelfs toe, dat op 12 september 1987 in Delfzijl een reünie van Zwedengangers onder de EV'ers met partners kon worden georganiseerd. Dit bleek toen een groot succes te zijn geworden en m.i. te meer, omdat die bijeenkomst werd gehouden in aansluiting op de landelijke reünie in dat jaar. Er kwam mogelijk als gevolg daarvan een streven om het accent van de bijeenkomsten in het noorden (des lands) te verleggen naar bijeenkomsten voor EV'ers die de noordelijke route hadden bevaren ...! Een poging om die route nog eens – maar dan gezamenlijk en slechts tot Zweden – in mei van het vorige jaar te ondernemen, moest echter wegens onvoldoende belangstelling met die opzet worden opgegeven. Niettemin, er is nog steeds voldoende leven in de EV'ers-brouwerij en dat is een verheugend verschijnsel. Het is m.i. dan ook van primair belang dat die belangstelling zich in de eerste plaats blijft concentreren op de landelijke reünie en dat aanzetten tot bijzondere activiteiten vanaf die basis worden ondernomen.

Uit het vorenstaande moge worden geconcludeerd, dat hiermede een einde is gekomen aan mijn activiteiten (?) m.b.t. het voortzetten van periodieke EV'ers-bijeenkomsten in deze regio. Als kontaktman in/voor het noorden (wat dat dan ook mag inhouden) blijf ik echter gaarne bereid bijdragen te leveren indien daaraan behoefte mocht bestaan. Zo blijf ik ook alert voor nieuwe denkbeelden en initiatieven.

Coen Kleiverda

Op pagina 9 van de Schakel no. 53 (april 1992) maakten wij melding van de toen te verwachten presentatie van het boek **Oranjevaren**.

De respons die de uitnodiging aan Engelandvaarders, om op vrijdag 27 maart j.l. in de Mess van het Vliegkamp Valkenburg deze presentatie bij te wonen, heeft gehad, was enorm. Bijna 100 Engelandvaarders bevolkten deze mini-reünie. De ontvangst in dit Marine etablissement, door de auteur van het boek Paul van Beckum, zijn voormalige werkgever Sijthoff Pers B.V. en de uitgever Strenght Boeken B.V., was zoals dit bij de marine altijd is, tot in de puntjes geregeld. De hand van Jacob de Mos bij de organisatie was toch óók duidelijk herkenbaar.

Na inleidende woorden van een directeur van Strenght, reikte Paul van Beckum aan elk van de geïnterviewden een exemplaar van het boek uit en haalde bij een ieder anecdotes aan over het door hen gevoerde interview.

Een méér dan gezellig samenzijn besloot deze gedenkwaardige dag. Vele aanwezigen, die het boek ter plekke konden kopen, lieten hun exemplaar door auteur en geïnterviewden tekenen. De handtekening van onze Beschermheer Z.K.H. Prins Bernhard sierde de boeken die aan de geïnterviewden werden uitgereikt. Diezelfde ochtend had immers Z.K.H. het eerste exemplaar op paleis Soestdijk in ontvangst genomen en bij die plechtigheid had de Prins zijn handtekening in die exemplaren geplaatst.

Nu nog over het boek zelf.

De destijds bij de Sijthoff Pers gepubliceerde interviews waren niet alle integraal overgenomen. De schrijver had, gebruik makende van het te zijner beschikking staande materiaal en bandopnamen nog enkele interessante passages en aan hem ter beschikking gesteld fotomateriaal en documenten toegevoegd, evenals een extra hoofdstuk over een Engelandvaarder die via Zweden zijn doel bereikte. Dit maakt het boek nog aantrekkelijker dan het al was. Verder, en dat is de moeite en het vermelden waard, heeft de schrijver in een uitgebreid "woord vooraf" uitvoerig aandacht besteed aan het onderwerp "Engelandvaarders" in het algemeen. Tien pagina's en evenzovele pagina's fotomateriaal over de geschiedenis van de Engelandvaarders met vermelding van een aantal gebeurtenissen uit die tijd. Een hoofdstuk dat vooral de jongeren uitgebreid op de hoogte stelt van het begrip "Engelandvaarders". Een bijzonder te waarderen "woord vooraf" dat zonder twijfel de bekendheid van Engelandvaarders bij het grote publiek zal bevorderen. Alle hulde aan Paul van Beckum wiens publicatie er in bijzondere mate toe bijdraagt de geschiedenis van Engelandvaarders voor het nageslacht te bewaren.

FMB

Vanaf juni 1942 trof me weer een beter lot. Er was toen door de Geallieerden besloten tot de landing in Algerije en Marokko (zoals me geleidelijk aan bleek). De voorbereidingen hiertoe werden op gang gebracht, waarbij de grootste geheimhouding geboden was. Hierin schuilde – althans voor Algiers – een moeilijkheid. De enige georganiseerde groep in Algiers, welke ter plaatse behulpzaam kon zijn bij de voorbereiding, was de Gaullistische organisatie die door Louis Joxe en de Lattre de Tassigny was opgebouwd. Zowel politiek als voor de geheimhouding waren directe contacten tussen de Amerikanen/Engelsen en de Gaulle ongewenst. (Uiteindelijk heeft er bij die eerst geallieerde landingen op Frans grondgebied ook geen man van de Gaulle's Free French Forces meegedaan). In Algiers werd ik zo een van de radertjes van de geheime indirecte contacten tussen de lokale Gaullisten en de Amerikanen/Engelsen. Daarbij werd mijn verloren vriend Dick Bouwens, die nauwe banden had met Louis Joxe, mijn tegenspeler. We ontmoetten elkaar daarbij niet, maar het was toch prettig om de ander te kennen. Bovendien ging de gastronomie een genietbare rol spelen in deze samenwerking. Er was in Algiers destijds een klein restaurant, dat door Madame Braesch gedreven werd: een Brabantse met een sterke Vlaamse inslag. Madame B. was vertrouwd en het eten was er heerlijk: ook met een Vlaamse inslag. Per briefcontact organiseerden Dick en ik Madame B. als ons communicatiecentrum. Op Amerikaanse kosten aten we er twee keer per week: elk op verschillende avonden. Bij het genot van dat eten behoorde zodoende zowel een schriftelijk en een indirect mondeling contact. Lekker eten kan zóóó nuttig zijn!

Dick zelf ontmoette ik pas weer de dag van de landing. We zaten toen op een afgesproken parkbankje met een prachtig uitzicht op de haven treurig te kijken naar een gevolg van de gedeeltelijke mislukking van het plan voor de Amerikaanse inname van Algiers. Daar in de haven zagen we de haastige terugtocht van twee Britse torpedojagers, die enkele uren eerder een commando mariniers aan land hadden gezet. Nu lagen zij onder het vuur van de Franse marine en konden maar ternauwernood met het commando ontsnappen.

Eén van de beide boten zonk nog onderweg naar Gibraltar.

Het schema voor de bezetting van Algiers door Amerikaanse troepen was op een plan zonder strijdvoering gebaseerd. De vrij kleine Gaullistische organisatie zou in de nacht alle militaire en burgerlijke sleutelfiguren van hun bed lichten, zodat er enige uren een machtsvacuüm ontstond en er geen bevelen tot verdediging gegeven konden worden.

Ondertussen zouden de Amerikaanse troepen buiten de stad geland zijn en de

stad zijn binnengetrokken voordat de machthebbers weer konden optreden. Het was een goed plan, dat echter een zorgvuldige voorbereiding en een nauwlettend gevolgd tijdschema vereiste. De gewenste landingsplaats voor de troepen lag ten noord-westen van de stad. Daar waren de stranden door een hoge rotswand van de landwegen gescheiden. Om het zware materiaal naar boven te krijgen moest er vanaf het beste strand een weg naar boven bruikbaar gemaakt worden. Dat werd als "praktische training" uitgevoerd door een groep van de door de Lattre de Tassigny gevormde padvindende jeugdorganisatie. Lichtsignalen waren afgesproken om de landingsschepen naar de juiste baai te leiden. Ik had deel gehad aan deze voorbereidingen en was die nacht natuurlijk ter plaatse. We zagen de landingsschepen komen, gaven de signalen en zagen tot onze schrik de schepen verder varen. Zoekend in het donker troffen we vijf kilometer verder de ontschepping in volle gang. De Amerikanen hadden geen vertrouwen gehad in de Gaullistische organisatie. Nu moest alle materiaal van het strand weer ingeladen worden en naar de goede baai worden gevaren. Dat vertraagde de landing meer dan drie uur. In de stad was de mini-staatsgreep geslaagd, maar kon deze vertraging niet velen. Daardoor kon Darlan, de militaire baas van de Vichy-regering en bij toeval in Algiers aanwezig, met de chantage van gebruik van de Franse strijdkrachten tegen de gelande troepen de macht in handen nemen. De dag voor Kerstmis werd Darlan door een lid van een groepje royalistische-Gaullistische jongeren in opdracht vermoord. Het was een jongen, die meegewerkt had aan de weg van het strand naar boven. De beloofde gratie kreeg hij niet. De door de Amerikanen gesteunde generaal Giraud kwam aan het hoofd van de regering te staan en de Gaulle heeft voor zijn gezochte politieke macht moeten wachten tot na de bevrijding van Frankrijk zelf.

Na de eerste schrik over de mislukking hebben Dick en ik toch met voldoening kunnen constateren, dat die landing geheel zonder strijdslachtoffers was verlopen met uitzondering van dat Britse commando mariniers. Bovendien was voor mij de periode van eenzaamheid voorbij: ik kon weer gewoon deel uitmaken van de gemeenschap. Die avond was er dan ook een feestmaaltijd bij Madame Braesch, waar ook de vrienden uit de jachthaven van het begin van mijn verblijf in Algiers bij waren.

Daarna bleef die opgewekte stemming heersen, omdat we beseften, dat die landing in Algiers een keerpunt in de oorlog betekende. Lekker eten hoorde daarbij. Drie gevallen zijn het waard om vermeld te worden.

Ik kreeg het na de landing héél druk met diverse taken. Een daarvan was het organiseren van het gebruik van de taxi's en vrachtauto's, die de Britse marine

gerequisitioneerd had. Onder hun leiding werd de verstrekte benzine vrijwel niet gebruikt voor hun beoogd doel. Ik kreeg de Arabische chauffeurs vrij snel onder contrôle, omdat ik hun geaardheden had leren kennen en er kennissen onder waren. Zij waardeerden mij als chef, zodat ik door een van hen uitgenodigd werd om bij hem thuis een echte feest couscous te eten. Het was heerlijk maar overdadig. Van toen af aan moest ik tenminste twee keer per week aan zo'n feestmaaltijd geloven om geen afgunst te kweken.

Enige dagen voor de kerst kwam een bevriende Engelse marine officier mij vragen of ik de bemanning van zijn torpedojager kon helpen aan een echt kerstdiner. Hij had daar vier kalkoenen voor nodig en 120 verse eieren zouden ook erg welkom zijn gedurende de feestdagen. Er was in de stad veel tekort op etensgebied, maar er was natuurlijk een zwarte markt. Ondanks het risico beloofde ik die etenswaar, want ik wist dat een van mijn vrachtauto-rijders uitgekookt was op dat gebied en een neef had met een pluimveebedrijf in het binnenland. De telefonische onderhandelingen en het opgeven van de bestelling verliepen wat moeilijk, omdat de neef vrijwel geen Frans sprak, maar voor de vervoersopdracht kon ik gemakkelijk zorgen. Vol verwachting wachtte ik met mijn marine vriend op de komst van de waar. Het werd een forse schrik. De boodschap was verkeerd overgekomen. De vrachtauto was geladen met vier verse eieren en 120 geslachte kalkoenen. En dat is me een berg: 120 van die dode beesten! De marine-man vond het echter geen bezwaar. Hij heeft alles afgenomen, de hele Britse vloot heeft echte kerst diners gegeten en hijzelf heeft waarschijnlijk zijn maandsoldij meer dan verdubbeld.

Kerstmis 1942 bij Jacques Rocque werd een onvergetelijk feest, waar al mijn vrienden bij uitgenodigd waren en ook een gezellig stel Britse marine officieren. Het begon om vijf uur 's middags; van acht uur tot middernacht verliep het grootse diner met onderbrekingen van zingen en vrolijke speeches. Daarna ging het nog door tot negen uur 's morgens. Ik werd toen door een opgeroepen Amerikaanse leger-ambulance naar huis vervoerd en door de verplegers naar mijn kamer gedragen. De marine-officieren hadden dat vervoer ook nodig.

Na de kerst lukte het me me vrij te maken van mijn werk als hulp bij het omvormen van Algiers tot een Amerikaanse aanvoerhaven en militaire basis. Ik was goed geplaatst om een plaats te organiseren op een leeg naar Engeland terugvarend troepenschip en in januari 1943 bereikte ik het doel van mijn Engelandvaart.

Londen roept Amsterdam

De auteur Eddy de Roever heeft weer een nieuw boek toegevoegd aan zijn geschiedschrijving over de activiteiten van SOE/BBO, een onderwerp, waar hij door intens research in documenten en zijn vele gesprekken met oud BBO-agenten langzamerhand een expert is geworden.

Ditmaal beschrijft hij de gebeurtenissen rond de missie "Draughts" die zich afspeelde in Amsterdam en het oostelijke gebied van de kop van Noord-Holland. De missie waarin de agenten (Engelandvaarders) Tobias Biallostowski, Pieter de Vos en Paul Peters en de Amsterdamse chirurg Henk Veeneklaas de hoofdrollen spelen.

Bij mijn weten zijn nog niet eerder de BBO-activiteiten in dit gebied zo gedetailleerd en goed beschreven.

Ik heb het boek in één adem uitgelezen en kennis genomen van een aantal zaken die nog niet eerder de publiciteit gehaald hebben. De veelvuldige droppingen van wapens op evenzovele terreinen van moedige boeren; het transport daarvan naar Amsterdam, de bijzondere interne communicatielijnen waarvoor een speciaal aangelegd telefoonnet werd gebruikt en de bijzondere belevenissen van de hoofdrolspelers en hun evenzo moedige assistenten. Ook de menselijke factoren en de gevoelens van al die verzetsmensen komen ruim aan bod. Niet alleen de missie wordt uitvoerig beschreven maar eveneens de manier waarop de agenten naar Engeland zijn gegaan en aan hun opleiding tot agent aldaar wordt veel aandacht besteed. Het voert te ver om in dit korte bestek alle bijzonderheden in het zoeklicht te zetten.

Londen roept Amsterdam is verlucht met een 40-tal foto's en dit maal ontbreekt het persoonsregister niet, iets wat bij dergelijke boeken een "must" is. Het boek is beslist de moeite waard om gelezen te worden.

Londen roept Amsterdam is uitgegeven in paperback door Uitgeverij Hollandia B.V. te Baarn. ISBN 90.6410.047.0 en bij de boekhandel te koop voor f34,50.

Nederlanders in bezet gebied en in Londen 1940-1945

Niet alle Engelandvaarders zijn, nadat zij in Londen waren aangekomen, door BI of BBO in bezet gebied gedropt, of bij zee- lucht- of landmacht in dienst getreden. Een aantal van hen, soms zeer tegen hun zin in, werden tewerkgesteld bij de Nederlandse Bureaus in Londen, om vandaar uit te werken aan de bevrijding van het vaderland. Zo kwam de auteur van het bovengenoemde

boekwerkje terecht op de burelen van het Bureau Inlichtingen. Ook bureau functionarissen hadden na hun lange reis naar Engeland zo hun belevenissen in Londen, alleen niet zo spannend wellicht.

Het verhaal van Herman Speyer, oorspronkelijk als dagboek voor familie en vrienden bedoeld, geeft voor wat de Londense periode betreft weer eens een andere kijk op de belevenissen van Engelandvaarders. Zijn visie op de reis erheen en op de Londense Periode is door hem rustig op papier gezet, zonder franje. Het boekje is bescheiden van formaat en bescheiden van inhoud, maar toch voor belangstellenden de moeite waard om gelezen te worden.

Het boek is **niet** in de handel, het is in eigen beheer uitgegeven en kan direct bij Herman Speyer worden besteld door overschrijving van f10,- op Postbankrekening 20 35 201 t.n.v. Drs. H. Speyer te Amstelveen

FMB

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen, correcties en wijzigingen op de tot 1 februari 1992 geheel bijgewerkte adressenlijst.

Overleden:

R.A. Blatt	Broadheadsville, USA
H. van Brero	Rye, USA
J.N. Fey	Lingfield, GB
H.C. Maclaine Pont	Den Haag
D. Meyer Timmerman Thijssen	Bilthoven
W.A. Pückel	Son
H. Velthoen	Fuengirola, Spanje
S.L.M. van Waesberge	Voorburg
J.J. Weve	Château d'Oex, CH

Teruggevonden adres:

H.J. Brandenburg	Sweelincklaan 14	3161 RR Rhoon
------------------	------------------	---------------

Toegetreden:

A. Koldewijn	Grundelweg 37	7552 EG Hengelo
--------------	---------------	-----------------

Verhuisd:

K.G.P. Michielsen	Unit 6, The Grange Deakin	Deakin Canberra Act 2650, AUS
H. Piëst	Cape Cottage, Faure Street 27	Swellendam 6740, Z.A.
D.J.K.M. Ramondt	Raintree Drive 1460C	Roswell GA 30076, USA

Correcties op fouten in Adressenlijst (met excuses van de samenstellers)

E. Besthof, moet zijn: **Pêro** (i.p.v. Pero), **Alenquer** (i.p.v. Alanquer), **6 Dto.Tr 4100** (i.p.v. 6DTO TR 4100)

C. Gutteling, moet zijn: **2 Edwin Swales Road** (i.p.v. Drive en K.L.F.R.V. vervalst)

J.P.F. Ligthelm, moet zijn: **7 Courtney Road Flat 1 Newton Abbot, TQ12 1HP Devon GB**

Philipsen, voorletter **H** en niet M.

Slingenberg, niet Slingerberg

H.A.M. Wertheim, toevoegen vóór Station B: **Trailwood Crescent 110**

N.I. Wingender en niet Wingerden

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

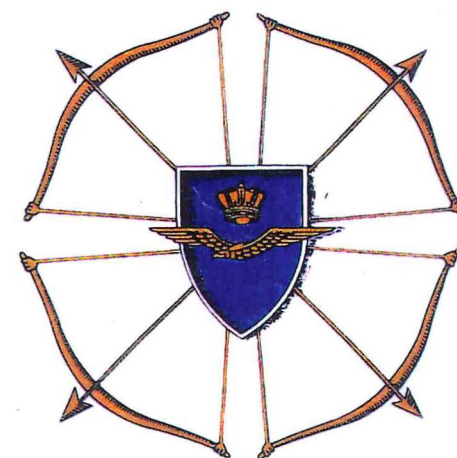
Mevr. M. E. F. Borel Rinkes	Cees Laseurlaan 279 2597 GG Den Haag tel. (070) 3240447
-----------------------------	---

PROGRAMMA.

t.b.v. reünie van de Stichting Genootschap

Engelandvaarders op 22 september 1992

op de Vliegbasis Volkel.

PROGRAMMA.

t.b.v. reünie van de Stichting Genootschap
Engelandvaarders op 22 september 1992
op de Vliegbasis Volkel.

- 11.00 Aankomst/registratie van de deelnemers.
Ontvangst door de commandant vliegbasis
met koffie en cake in de Officiersmess.
- 11.30 Bar geopend voor een aperitief.
(eigen rekening)
- 12.00 Voorvliegen van een F16.
- 12.45 Aankomst van ZKH Prins Bernhard.
- 13.45 Groepsfoto.
- 14.00 Uitgebreide nasi goreng maaltijd met
naar keuze bier of frisdrank.
- 15.30 Na het diner is er een rondvlucht boven
de Deltawerken met een F27.
- 16.30 Voortzetting van de reünie tot 17.30 in
de Officiersmess met de mogelijkheid
tot naborrelen.
- 17.00 Einde reünie.
Vertrek van de bussen met de bestemming
Eindhoven en Oss.